

CDE | Centrum
pro dopravu
a energetiku

Zpráva o činnosti v roce 2022

Úvodní slovo

Milé čtenářstvo,

mám velkou radost, že Vám mohu představit naši výroční zprávu. Rok 2022 byl pro nás všechny velmi náročný – potýkali jsme se s dopady ruské invaze na Ukrajinu, energetickou krizí, ekonomickými důsledky pandemie COVID-19 a pokračující klimatickou krizí. Avšak i přesto se nám dařilo přispívat k prosazení progresivnější klimatické politiky v rámci EU v podobě balíčku Fit for 55, ke zvýšení alokace a efektivnějšímu využívání evropských fondů na klimatická opatření, k propojování sociálních a klimatických expertů v oblasti spravedlivé transformace a k posilování povědomí o negativních dopadech emisí metanu. V našem týmu jsme v roce 2022 přivítali hned několik nových kolegů a kolegyní a rozrostli jsme se na 13 lidí (a 3 psy). Uvědomujeme si, že nás čeká ještě mnoho práce. Jsme vděční za podporu našich donorů, partnerů a všech ostatních, kteří nás podporují. V roce 2023 se zaměříme na klíčové strategické dokumenty ČR pro energetiku a klima, budeme usilovat o schválení zásadní regulace emisí metanu, spolupracovat s municipalitami na dekarbonizaci dálkového vytápění, prosazovat více peněz na energetickou transformaci i jejich transparentní čerpání a budeme dbát na to, aby se jí mohl zúčastnit každý. Držme si palce, ať je Česko za rok zase o kousek blíže k bezpečné a stabilní budoucnosti.

Barbora Urbanová

ředitelka Centra pro dopravu a energetiku

01 |

Klimatická politika

Evropskou klimatickou politiku v roce 2022 definovala ruská invaze na Ukrajinu a s ní spojená energetická krize, která přinesla do popředí otázky spojené s energetickou soběstačností, úsporami energie a celounijní solidaritou. V druhé polovině roku hrálo důležitou roli i české předsednictví Rady EU. Kromě reakcí na nečekaný vývoj v Evropě probíhal plánovaný legislativní proces, během kterého došlo právě v době českého předsednictví v Radě EU ke schválení velké části balíčku **Fit for 55 a začala diskuze o nově navržených opatřeních na zvýšení energetické soběstačnosti **REPowerEU**.**

V CDE jsme se věnovali finalizaci balíčku Fit for 55 a koordinovali jsme společné aktivity českých ekologických organizací na toto téma v rámci pracovní skupiny Klimatické koalice. Kromě sdílení aktualit, formulace společných pozic a zveřejňování tiskových zpráv jsme se také zúčastnili schůzek s důležitými aktéry české a evropské klimatické politiky, například na Ministerstvu životního prostředí, Stálém zastoupení České republiky v Bruselu nebo na několika zahraničních ambasádách. Po roce jsme se opět sešli s místopředsedou Evropské komise **Fransem Timmermansem**.

Zaznamenali jsme zvýšený zájem médií o témata spojená se zelenou transformací a poskytli jsme komentáře ať už formou článků, rozhovorů či podcastů (Podhoubí, Karbon, Bruselské chlebíčky). Vystoupili jsme také na mnoha konferencích, ať už v České republice, nebo v zahraničí (např. v Bukurešti či v Bratislavě). Sami jsme uspořádali dva kulaté stoly na témata rozšíření emisních

povolenek na sektory budov a dopravy a zavedení Sociálního klimatického fondu. V rámci spolupráce s klimatickými organizacemi ze střední a východní Evropy jsme také připravili celou řadu společných prohlášení a doporučení k transformaci energetiky. Společně s organizacemi Greenpeace, Hnutí DUHA a Fakta o klimatu jsme v listopadu v Senátu uspořádali půldenní konferenci na téma energetické bezpečnosti.

Za zmínku stojí i naše pokračující spolupráce se sítí udržitelných firem **Změna k lepšímu**, kde jsme společně v loňském roce spustili projekt zaměřený na public affairs ohledně Zelené dohody pro Evropu. CDE v rámci tohoto projektu poskytuje odborné konzultace.

Ke konci roku jsme vydali tři briefingy o vhodném **nastavení Sociálního klimatického fondu**¹, efektivním využívání výnosů z prodeje emisních povolenek² a o energetické bezpečnosti v novém geopolitickém paradigmatu³.

SENATE
PARLIAMENT
OF THE CZECH REPUBLIC

SENATE SENATE SENATE
SENATE SENATE SENATE

Jan Růžička

GREENPEACE

greenpeace.cz

Nechráníme zranitelné zákazníky

- Není definice zranitelnosti ani energetické chudoby
- Není cílená pomoc
- Již rok po termínu transpozice

Jak to změnit

- nová energetická křehká zákonná úprava
- regulace dletržce ze zdravotní a sociální pohledu
- nová úprava k úspěšnému tarifu

ENERGIE

ENERGIE

Konference o energetické bezpečnosti v Senátu České republiky.

02 |

Spravedlivá transformace

Uplynulý rok přinesl výrazné společenské změny, které posílily roli sociální dimenze klimatické politiky a zvýšily zájem o sociální otázky. V rámci kampaně **Energie lidem!**⁴ jsme se zapojili do společného úsilí s klimatickými a sociálními organizacemi, abychom přispěli k nalézání různých řešení energetické chudoby v České republice. Těmto otázkám jsme se věnovali také v publikaci **Energetická chudoba v kontextu klimatické politiky**⁵.

V uplynulém roce jsme nadále podporovali zvyšování povědomí o spravedlivé transformaci a jejím veřejném financování. Zúčastnili jsme se panelové diskuze s názvem **Jak spravedlivě rozdělit transformační fond?**⁶, kterou pořádal Euractiv. Dále jsme byli součástí konference ke spravedlivé transformaci pořádané Saskou zemskou centrálou v Praze, mezinárodního kulatého stolu k **Sociálně klimatickému fondu** a mediálního briefingu ke zhodnocení českého předsednictví.

Pořádali jsme několik akcí pro širokou i odbornou veřejnost, jako například diskuzi v ústeckém kulturním centru Hraničář k transformaci Ústeckého a Karlovarského kraje nebo uzavřený expertní kulatý stůl na téma energetická chudoba v kontextu klimatické politiky.

Kromě těchto aktivit jsme se nadále angažovali v hájení principů participace, transparentnosti a ekologické i sociální udržitelnosti v Transformační platformě pro tvorbu Plánů spravedlivé územní

transformace, v Transformační platformě Karlovarského kraje, v Monitorovacím výboru OP Spravedlivá transformace a v Tematických pracovních skupinách pro přípravu konkrétních výzev v oblasti obnovy území po těžbě a pro strategické projekty.

Chceme, aby financování spravedlivé transformace bylo smysluplné a efektivní. Proto jsme v pravidelném kontaktu s ministerstvy, které mají tuto agendu v gesci, a také s Evropskou komisí a dalšími aktéry v regionech ČR i v zahraničí. V rámci sítě CEE Bankwatch Network se podílíme na koordinované práci v sociálně ohleduplném odklonu od uhlí napříč střední a východní Evropou a udržujeme mezinárodní spolupráci s partnery z Europe Beyond Coal.

Pohled na dobývací prostor na Mostecku

03 |

Problematizace plynu coby přechodného paliva

Zaměřili jsme se na škodlivé dopady, které má na klima používání zemního plynu. V Česku je stále velmi palčivá otázka náhrady uhlí a zemního plynu v oblasti teplárenství. Snažili jsme se proto prosazovat přechod na obnovitelné zdroje v kombinaci s energetickými úsporami. Ve spolupráci s dalšími organizacemi sítě CEE Bankwatch jsme se zapojili do projektu **dekarbonizace systémů centrálního zásobování teplem** a hledali jsme partnery z řad pokrokových samospráv.

Dále jsme se intenzivně věnovali únikům metanu v průběhu těžby, zpracování a transportu zemního plynu a ve spolupráci s dalšími členskými organizacemi sítě CAN Europe jsme prosazovali zavedení norem pro dovoz plynu v rámci evropské legislativy.

Vydali jsme factsheet pro decision makery a vytvořili mapu s daty z evropských satelitů Sentinel 5P, která ukazuje největší úniky metanu na českém území. Také jsme se připojili k řadě výzev a otevřených dopisů pro evropské policymakery.

Pro české klimatické nevládní organizace jsme uspořádali webinář s **Jamesem Turitem z Clean Air Task Force**, který se týkal metanu a jeho vlivu na atmosféru, legislativu a emisí z LNG.

04 |

Veřejné finance ve prospěch energetické transformace

Pokračovali jsme v monitorování implementace Národního plánu obnovy. V souvislosti s tím jsme navázali spolupráci s dalšími organizacemi, například s Hnutím DUHA a Transparency International, se kterými koordinujeme společné aktivity za účelem dosažení vyšší transparentnosti a začleňování občanské veřejnosti do rozhodování. Na podzim jsme zaslali příslušným ministerstvům seznam navrhovaných opatření, která by se měla objevit v kapitole **REPowerEU**, o níž v současné chvíli česká vláda jedná s Evropskou komisí.

Další finanční nástroj, na který se v CDE zaměřujeme, je **Modernizační fond**, který je klíčovým instrumentem pro úspěšnou transformaci české energetiky. Spolu s dalšími nevládními organizacemi, například Frank Bold, jsme prosazovali snížení investic do plynové infrastruktury a zvýšení investic do rozvoje komunitní energetiky v Česku. Na evropské úrovni jsme navázali spolupráci s dalšími evropskými organizacemi, které monitorují takové fondy v dalších zemích EU. Výsledkem naší práce byla studie mapující legislativní a institucionální rámec tohoto finančního instrumentu a poskytující souhrn projektů, na které v těchto zemích doposud směřovaly investice.

V oblasti EU fondů jsme prosazovali implementaci principu partnerství a podíleli jsme se na sepsání Metodiky participace mezi státem a neziskovým sektorem⁷. Podařilo se nám získat členství v Monitorovacím výboru Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost v novém programovém období 2021–2027.

Ve spolupráci s datovým analytikem Petrem Bouchalem jsme publikovali výzkum k čerpání finančních prostředků v rámci Evropských strukturálních a investičních fondů v probíhajícím programovém období 2014–2020.⁸ Zkoumali jsme, zda jsou finance čerpány na klimatická opatření. Výsledky naší analýzy ukázaly, že Česká republika nevěnuje na klimatická opatření tolik peněz, kolik by měla. Tyto závěry se objevily i v médiích, například v E15.

05 |

Exportní kreditní agentury

Ve spolupráci s CEE Bankwatch Network i nadále usilujeme o zvýšení transparentnosti a dekarbonizace exportních kreditních agentur. Společná publikace⁹, na jejíž tvorbě se podílel různorodý tým s členy z Polska, Chorvatska, Maďarska a České republiky, poukazuje na nedostatečnou veřejnou kontrolu exportních úvěrových agentur ve střední a východní Evropě. Potřeba vyšší **transparentnosti** je již dlouho základem našich požadavků na revizi Nařízení EU č. 1233/2011. Tyto požadavky jsme opakovaně sdělili Evropské komisi a Evropskému parlamentu v rámci naší průběžné komunikace a také na schůzkách s evropskými poslanci a poslankyněmi pořádaných přímo v Bruselu.

V rámci neformální platformy EKA Watch, kde se také angažujeme, dlouhodobě pracujeme na tom, aby evropské Generální ředitelství pro obchod (TRADE) změnilo evropskou legislativu týkající se exportních kreditních agentur tak, aby jejich činnost byla transparentnější a v souladu s klimatickými cíli Zelené dohody pro Evropu. Aktivní advokační práci jsme dosáhli toho, že ředitelství zadalo minulý rok vypracování studie, která poslouží jako podklad pro zahájení práce na legislativních změnách. Nicméně proces zapojení občanské společnosti, včetně našeho týmu, do této studie byl po celou dobu netransparentní a neadekvátní, což jsme také oficiálně oznámili i samotnému ředitelství.

Na národní úrovni jsme pokračovali ve snaze získat oficiální cestou informace o transakcích **Exportní garanční a pojišťovací společnosti a České exportní banky**, které hospodaří s veřejnými prostředky. Konkrétně jsme se ptali na jejich činnosti v rámci garancí v programu Covid Plus a také na léta trvající kauzu kolem výstavby elektrárny Adularya v Turecku. Obě instituce nám dlouhodobě odmítají poskytnout jakékoliv relevantní informace. O tomto tématu jsme publikovali komentář v Deníku Referendum¹⁰.

06 |

Spark: Youth Action for People and Planet

V tomto projektu se zaměřujeme na **zvyšování povědomí o klimatické změně a klimatické spravedlnosti mezi mladými lidmi**. Naším cílem je získávat veřejnou podporu pro ambiciózní klimatickou politiku a rozvoj, včetně rovnosti žen a mužů.

V roce 2022 jsme pokračovali v práci na instagramovém účtu **Klimatist*ka**, kde pravidelně zpracováváme témata týkající se genderu, klimatické krize, klimatické politiky, mitigace a zelené transformace. Také jsme zprovoznili projektový web v češtině **sparkachange.eu**.

Petice za klimatickou spravedlnost s Elizabeth Wathuti

V rámci konsorcia jsme se zapojili do mobilizační aktivity ve spolupráci s **keňskou aktivistkou Elizabeth Wathuti** a sbírali jsme podpisy pod petici za klimatickou spravedlnost. Celkem 133 610 lidí z Evropy, Afriky a dalších kontinentů podpořilo naši výzvu ke zřízení mezinárodního fondu pro kompenzaci ztrát a škod způsobených změnou klimatu. Na COP27 v Egyptě se následně vlády všech států dohodly na zřízení tzv. **Fondu ztrát a škod**. Jedná se o první krok k nápravě systémové nespravedlnosti vůči miliardám lidí, zejména těch ze zemí globálního Jihu. Více o této aktivitě si můžete přečíst v blogu na našem projektovém webu¹¹.

Keňská aktivistka Elizabeth Wathuti drží maketu dopisu adresovaného prezidentovi COP27 Samehovi Shoukrymu.

Uspořádali jsme také promítání filmu Koyaanisqatsi ve spolupráci s letním kinem Planeta Za v Praze, kde jsme naši kampaň s aktivistkou Elizabeth Wathuti představili a před filmem jsme promítli také krátké video¹², které pro tuto kampaň vytvořili partneři projektu v čele s Oxfam GB.

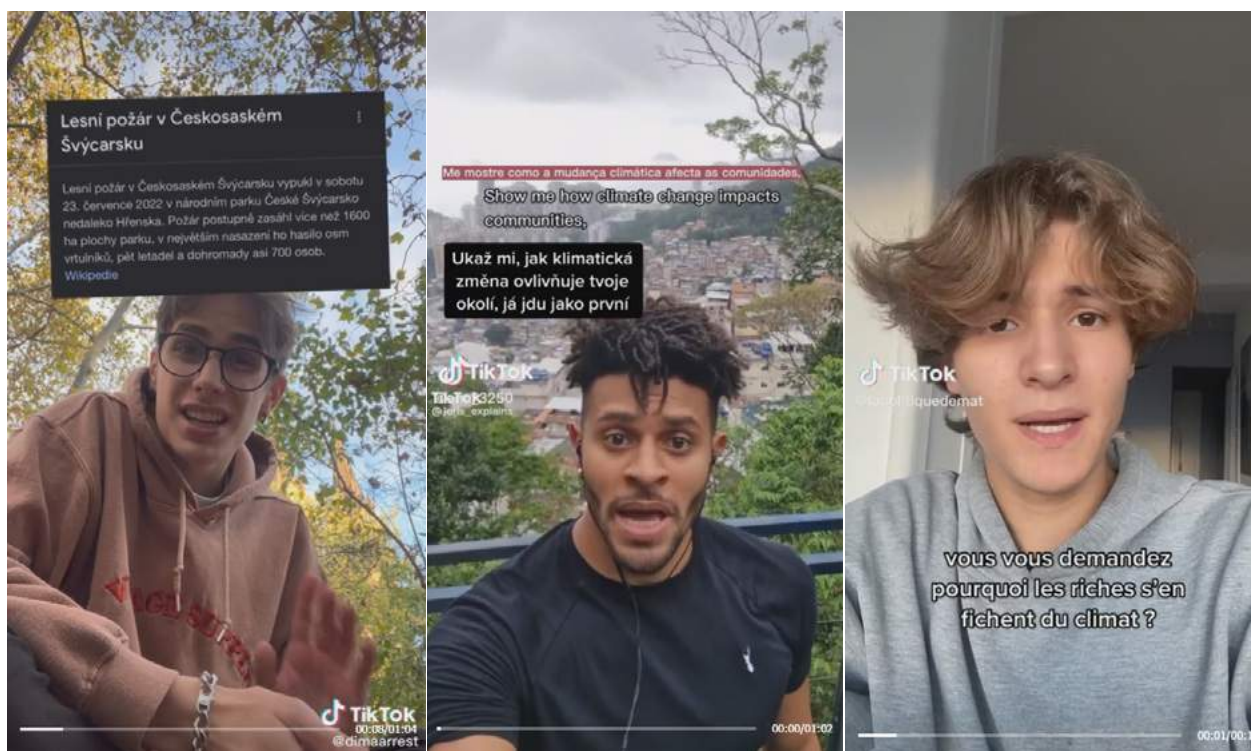
Prezentace kampaně v Planeta Za a promítání filmu.

Prezentace kampaně v Planeta Za a promítání filmu.

TikTok kampaň #showmeyourclimatecrisis

Spolupracovali jsme s více než desítkou mladých opinion makerů z různých koutů světa. Společně jsme se snažili ukázat, jak dopady klimatické krize postihují různé skupiny lidí různě silně. Pracovali jsme s konceptem klimatické nespravedlnosti a snažili se ho jednoduše a jasně vysvětlit. Některá videa z kampaně si můžete prohlédnout pod hashtagem **#showmeyourclimatecrisis**.

Screenshoty videí z kampaně #showmeyourclimatecrisis

07 |

CDE v médiích

Eva Mariničová v pořadu My v Evropě na ČT 2.

Vydávali jsme vlastní autorské články, komentáře a tiskové zprávy a poskytovali jsme odborná vyjádření do médií. Naši koordinátoři byli hosty podcastů a rozhlasových rozhovorů.

Vyšlo o nás celkem 441 příspěvků napříč online i tištěnými médii a v TV a rozhlasu. Naše práce se objevila například na iDnes.cz, seznamzpravy.cz, aktualne.cz, v Deníku a jeho regionálních mutacích a také v Hospodářských novinách. Naše expertky a experti se také objevili v televizi na ČT 2 a TV Nova. Často jsme komentovali evropskou i českou legislativu, přístup ČR k řešení environmentálních a energetických výzev a roli ČR v předsednictví EU.

Spolupracovali jsme s ostatními nevládními organizacemi jako Greenpeace, Hnutí DUHA, re-set či Klimatická koalice a zapojili jsme se do kampaně Energie lidem!, která byla odpovědí na energetickou krizi roku 2022.

08 |

Rok v číslech

Na našem webu jsme vydali
52 tiskových zpráv
a 29 aktualit.

52

400 |

Náše práce se objevila ve více
než 400 mediálních výstupech
v odborných, regionálních
i celonárodních médiích.

Na sociálních sítích nás aktivně
sleduje přes 2500 lidí.

2.5k

Publikovali jsme celkem 380
příspěvků...

380

...a dosáhli jsme přes 1,3 milionu
impresí (organický a promovaný
obsah dohromady).

1.3mil.

Sledovat nás můžete na třech různých platformách:

09 |

Finanční přehled roku 2022

Kompletní účetní závěrku jsme zveřejnili ve Sbírce listin ve spolkovém rejstříku.

Náklady	tis.Kč	Výnosy	tis.Kč
Osobní náklady	7 074	European Climate Foundation	3 616
Ostatní služby	2 139	Evropská komise	2 957
Kurzové ztráty	134	CEE Bankwatch Network	1 851
Ostatní náklady	103	European Climate Initiative	750
Cestovné	98	Environmental Defense Fund	369
Spotřeba materiálu	70	Expertní služby, dary	205
Příspěvky poskytnuté třetím stranám	48		
Celkem	9 666		9 748
Hospodářský výsledek			+82

Poděkování

Za finanční podporu v roce 2022 děkujeme Evropské komisi, European Climate Foundation, European Climate Initiative a také Environmental Defense Fund.

Za spolupráci chceme poděkovat sítím CEE Bankwatch Network, Climate Action Network Europe, Europe Beyond Coal a všem členským organizacím Klimatické koalice a Zeleného kruhu.

Děkujeme všem členkám a členům správní rady za jejich spolupráci.

Centrum pro dopravu a energetiku, z.s.
Heřmanova 8
170 00 Praha 7
Česká republika

www.cde-org.cz

Výroční zpráva 2022
© CDE, z.s.

Design: Lucie Římáková

Fotografie:

str. 6, 7 – Jakub Šedý

str. 10, 11 – fotografie poskytnuta CEE Bankwatch Network, autor není znám

str. 20 – autor není znám

str. 21, 22 – Ian Cobra

str. 23 – @joris_explains, @lapolitiquedemat, @dimaarrest